

Liz
Behmoaras
Yüzyıl
Sonu
Tanıklıkları

—
Söyleşi
—

Liz Behmoaras Kitapları

Türkiye'de Aydınların Gözüyle Yahudiler
Kimsin Jak Samanon?
Yüzyıl Sonu Tanıklıkları
Mazhar Osman: Kapalı Kutudaki Fırtına
Bir Kimlik Arayışının Hikâyesi
Suat Derviş: Efsane Bir Kadın ve Dönemi

Sevmenin Zamanı
Sen Bir Başka Gittin
Alman Subayın Evi
Lale Pudding Shop
Köpek
Küçük Dev Kadın Azra

Akdenizlilik, kimlik ve entelektüalizm üzerine

YÜZYIL SONU TANIKLIKLARI

Toplu Eserler – 4

Yazan: Liz Behmoaras

Yayına hazırlayan: Sevim Erdoğan

Yayın hakları: © 2015 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Sel Yayıncılık, 1998

Doğan Kitap'ta 1. baskı / Mart 2026 / ISBN 978-625-8593-23-5

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Baskı: Ayhan Matbaa Basım San. Tic. Ltd. Şti.

Mahmutbey Mah. 2622 Sok. No: 6/41

Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 445 32 38 / Faks (212) 445 05 63

Sertifika no: 44870

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Akdenizlilik, kimlik ve entelektüalizm üzerine

Yüzyıl Sonu Tanıklıkları

Liz Behmoaras

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Bakan, dinleyen anlamaya çalışan bir yazar: Liz Behmoaras

2025 yılında aramızdan ayrılan Liz Behmoaras, ardında yalnızca kitaplar değil; dikkatle bakmayı, dinlemeyi ve hatırlamayı öğreten güçlü bir yazarlık tavrı bıraktı. Gazeteci, çevirmen, editör ve yazar kimliklerini birbirinden ayırmayan Behmoaras için yazmak; tanıklık etmek, sorumluluk almak ve çoğu zaman zor ama gerekli soruları ısrarla gündemde tutmak demektir.

Gazetecilikten biyografiye, söyleşiden romana uzanan yazarlık serüveni boyunca Liz Behmoaras, yazıya hep bir sorumluluk duygusuyla yaklaştı. Bu nedenle metinlerinde kimlik, aidiyet, hafıza ve birlikte yaşama meselelerine yer verdi.

Biyografi kitaplarında, kişisel hafızayla tarihsel anlatı arasındaki geçişken alanı yokladı. Söyleşi kitaplarında entelektüel tartışmaları gündelik dilin içine çekti. Romanlarında ise geçmişin bugünle nasıl konuştuğunu, sessiz kalanların hikâyelerinin nasıl yankılandığını işledi. Türler değişse de metinlerin merkezindeki odak noktası aynı kaldı: görmezden gelineni görünür kılmak, kolay cevaplardan kaçınmak, karmaşıklığı olduğu haliyle bırakabilmek.

1950 yılında İstanbul'da doğan Liz Behmoaras, Fransızca, Türkçe, İspanyolca ve Rumcanın konuşulduğu çok dilli bir evde büyüdü.

Notre Dame de Sion Fransız Lisesi'nden mezun olduktan sonra çeşitli yayınevleri için edebi çeviriler yaptı; yerli ve yabancı yayın kuruluşlarında serbest gazeteci olarak çalıştı. 1986-1996 yılları arasında *Şalom* gazetesinde görev aldı. Bu süreçte *Nokta* dergisine, *Yeni Yüzyıl* ve *Cumhuriyet* gazetelerine; ayrıca Fransa'da yayımlanan *Libération*, *L'Arche* ve *Tribune Juive* gibi yayın organlarına yazılar yazdı.

Yazarlığa bir söyleşi kitabıyla adım attı. *Türkiye'de Aydınların Gözüyle Yahudiler*'in (Gözlem Yayınları, 1993) ardından yayımlanan *Kimsin Jak Samanon?* (Sel Yayıncılık, 1997) biyografi türündeki ilk çalışması oldu. Büyükannesinin anılarını merkezine alan bu kitapta, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan çalkantılı bir tarihsel dönemi; cemaat yaşamının gündelik pratiklerini ve devletle kurulan ilişkiyi kişisel bir anlatı çerçevesinde ele aldı.

Yüzyıl Sonu Tanıklıkları / Akdenizlilik, Kimlik ve Entelektüalizm Üzerine... (Sel Yayıncılık, 1998) adlı kitabında Amin Maa-louf, Orhan Pamuk, Bernard-Henri Lévy, Umberto Eco ve

Çetin Altan gibi isimlerle yaptığı kapsamlı sohbetleri bir araya getirdi.

Ardından gelen biyografi kitaplarında, yakın tarihin farklı yüzlerine odaklandı. İki yıllık titiz bir araştırmanın ürünü olan *Mazhar Osman: Kapalı Kutudaki Fırtına*'da (Remzi Kitabevi, 2001) Mazhar Osman'ın hayatını edebi bir anlatıyla romanlaştırdı. *Bir Kimlik Arayışının Hikâyesi*'nde (Remzi Kitabevi, 2005), Kemalizm ve Türkçülük ideolojileriyle güçlü bağlar kurmuş Moiz Kohen'in, bilinen adıyla Munis Tekinalp'in yaşamını merkeze aldı. Ardından *Suat Derviş: Efsane Bir Kadın ve Dönemi* (Remzi Kitabevi, 2008) geldi. Bu çalışmada Suat Derviş'i sınıf, siyaset, kadınlık ve yazarlık gerilimlerini aynı bedende taşıyan, çok katmanlı bir figür olarak ele aldı. Kitap Bulgarca ve Arapçaya çevrildi.

Bu arada Ayşe Kulin, Alev Alatlı ve Nurşen Mazıcı ile ortak bir çalışmaya imza attı: *Yalnız Değilsin* (Destek Yayınları, 2009). Bu kadınları birleştiren ortak payda, Türkiye'ye duydukları derin bağıdır.

Liz Behmoaras'ın romana geçişi, yine tarihsel bir dönemi arka plana aldığı *Sevmenin Zamanı* (Doğan Kitap, 2011) ile oldu. Bu kitabı Rusçaya ve Macarcaya çevrildi. Ardından *Sen Bir Başka Gittin* (Doğan Kitap, 2015), *Alman Subayın Evi* (Doğan Kitap, 2017), *Lale Pudding Shop* (Doğan Kitap, 2020) ve *Köpük* (İthaki Yayınları, 2023) yayımlandı. Söyleşi ve biyografi kitaplarında olduğu gibi romanlarında da kimlik, aidiyet ve hafıza sorunlarına odaklanmayı sürdürdü.

Liz Behmoaras, son kitabı *Küçük Dev Kadın Azra* (Kırmızı Kedi, 2024) yayımlandıktan kısa bir süre sonra, 14 Şubat 2025'te aramızdan ayrıldı.

Doğan Kitap olarak, yazarın uzun süredir baskısı bulunmayan ilk kitaplarını da kapsayan külliyatını okurla buluşturmaktan mutluyuz. Zaman içinde erişimi zorlaşmış bu metinlerin bugün hâlâ güncelliğini ve düşünsel önemini koruduğuna inanıyoruz. Bu külliyat, Liz Behmoaras'ın metinlerinin farklı dönemlerde yeni anlamlar üretebildiğine ve okurla yeni karşılaşmalara açık olduğuna duyulan inançla hazırlandı. Çünkü bu metinlerde hatırlama, yüzleşme ve birlikte yaşama soruları her okumada yeniden karşılık buluyor.

Sevgili Liz Behmoaras'ı, üretkenliği kadar nezaketi, dinmek bilmeyen merakı ve araştırma tutkusuyla da hatırlayacağız.

Anısına saygıyla...

Doğan Kitap

İçindekiler

Önsöz.....	13
Amin Maalouf: "Tek vatanım yazı..."	16
Tahar Ben Jelloun: Fransa'nın en ünlü Faslısı	24
Vénus Khoury-Ghata: Yaşam ve ölüm sevdalısı	34
Abdellatif Laâbi: Toleransın ajanı	46
Alain Bosquet: "Ten ölümlüdür, şiirse ölüme engel!"	58
İsmail Kadare: "Ağlama sevgili vatanım!"	70
Umberto Eco: "Her roman, cevap bekleyen aşk mektubudur"	80
Bernard-Henri Lévy: Edebiyatta bir serüvenci	94
Orhan Pamuk: Cihangir'deki simyacı	106
Çetin Altan: Son Rönesans adamı	124
Enis Batur: Romantik bürokrat.....	138
Jean Baudrillard: Dâhiyane vurdumduymaz.....	152

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Oğullarına...

Tan vakti sözün doğduğu vakittir, onunla birlikte de ışığın.
Dışarıda hava soğuk. Pencere açılır, meleklerle tuz atılır,
yazarlara da birkaç soru. Onlar da artık gündelik yaşama
ait olmayan, henüz yazı dili sayılmayan bir sesle yanıtlarlar.
Hani o kül altında akıp giden, sayfanın altında titreyen sesleriyle.

Abdellatif Laâbi

Önsöz

On iki yazar. Biliyorum, tek tek hepsine birer kitap ayırsam haklarını ancak teslim etmiş olurdu. Ama bu uzmanlık gerektiren apayrı bir çalışma olurdu.

On iki yazar. Kimileri bizden, kimileri yabancı ama hepsi Türk okurunca tanınan.

Niçin başkaları değil de bu on iki yazar ya da daha fazlası değil gibi bir soru akla gelebilir.

Elbet Türkiye’de ve Türkiye dışında görüşlerini alabileceğim, portresini çizebileceğim nice nice pek çok değerli yazın insanı var. Ama başlangıçta bir kitap oluşturmak için yola çıkmış değildim. Bu derlemede yer alan söyleşilerin bir kısmı son iki yıl zarfında yakından tanımış olduğum yazarlarla yapılan, bir kısmı muhtelif gazete ve dergilerde çıkan söyleşiler olduğu gibi bir kısmı da ilk defa bu kitapta yer alması için yapılmış söyleşilerdir.

Onları yazdım çünkü onları tanıdım ve sevdim. Ya da okuduğumda sevdim, sevdiğim için daha yakından tanımak istedim, isteğimin yanı sıra şans ve rastlantılar sayesinde onlarla karşılaşmış konuşabildim.

İnsanın sevdiği yazarları merak etmesi kadar doğal ne var ki? Her yönüyle merak etmek:

Bunlar nasıl insanlar, nasıl konuşuyor, nasıl yaşıyorlar? Kendilerine göre bu dünyada rolleri nedir? Onların yaşam kaynağı, neredeyse varoluş nedeni olan edebiyat, bu asrın sonuna doğru nereye gidiyor? Bir yazar kalemiyle yararlı olabileceği gibi zararlı da olabilir mi, nereye kadar zararlı olabilir? İdeolojisi biçimini ne denli etkiler, birini diğerinden soyutlamak mümkün mü? Soyutlamak lazım mı?

Hepsi bir ucundan Akdenizli. Akdenizlilik kimliklere ortak payda, kimi toplumsal ve edebi alanlarda bir toplayıcı unsur, daha zengin ürünler verilmesini sağlayan bir ortak kaynak gibi görülebilir mi?

Kimileri iki dili anadili gibi kullanıp her iki dilde de ürün veriyor. Dil onlar için ne ifade ediyor? Dil kimlikle ne denli örtüşüyor? Kendi kimlikleri nasıl tanımlanabilir, evrensel bir yazar kimliğinden söz edilebilir mi?

Çoğu pek çok türde eser veriyor. Tür ne ifade ediyor? Gelecek yeni türlere gebe mi?..

Bunlar ve daha nice basit ya da karmaşık soruları onların yanıtlarını merak ettiğim için sordum. Hepsine hepsini değil ama... Bu bir anket değildi! Daha çok yazarlar arasında gezinirken bir nabız yoklama şeklinde gelişti bu söyleşiler dizisi! Zira bu soruları sorduğum her yazar beni her defasında kendi dünyasına çekiyor, bazı konulara fazla ilgi göstermiyor, kendine özgü konulardan söz ediyor veya o ana kadar aklıma hiç gelmemiş bir soru sormaya beni teşvik ediyordu. Böylece cevapları sayesinde, bu asrın sonundaki bazı olgulara tanıklık ederken, çözümsüz görünen sorunlara kendilerince çözüm ararken, 21. yüzyıla dair kehanetlerde

bulunurken aynı zamanda portrelerini çizmeme de yardımcı oldular.

Belki kabataslak, belki flu, kesinlikle öznel portreler bunlar...

Ya da “yazarlarım”, kısacık bir süre içindeki pozları yakalayıp aktarmış olduğum için fotoğraf mı demeli?

Bunun kararını okura bırakıyorum.

Liz Behmoaras

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Amin Maalouf

Amin Maalouf 1949'da Lübnan'da doğdu. Ekonomi ve toplumbilim okuduktan sonra gazeteciliğe başladı. 1976'dan beri Paris'te yaşıyor. Çeşitli yayın organlarında yöneticilik ve köşe yazarlığı yapmış olan Maalouf, bugün vaktinin çoğunu kitaplarını yazmaya ayırıyor.

Yapıtlarında çok iyi bildiği Asya ve Akdeniz çevresi kültürlerinin söylencelerini başarıyla işleyen Amin Maalouf, ilk kitabı *Arapların Gözleriyle Haçlı Seferleri* ile tanındı ve kitap çevrildiği dillerde de büyük bir başarı kazandı. 1986'da yayımlanan ve aynı yıl Fransız-Arap Dostluk Ödülü'nü kazanan ikinci kitabı *Afrikalı Leo* ise bugün bir "klasik" kabul ediliyor. 1988'de yayımlanan ikinci romanı *Semerkant* da coşkuyla karşılandı ve pek çok dile çevrildi. Maalouf'un sonraki kitapları yine romandı: *Işık Bahçeleri* ve *Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl*. 1993'te yayımlanan romanı *Tanios Kayası* ise Goncourt Ödülü'nü kazandı. Ardından yazdığı *Doğu'nun Limanları* da büyük beğeni kazandı. Sonra bir deneme kitabı kaleme aldı: *Ölümcül Kimlikler*. Maalouf 2000 yılında *Yüziüncü Ad-Baldassare'nin Yolculuğu*'nu kaleme aldı. Müzisyen Kaija Saariaho'nun bestelediği opera için yazdığı *Uzaktan Aşk*, Maalouf'un ilk librettosudur. 2004'te yayımlanan *Yolların Başlangıcı* adlı ailesini anlatan otobiyografik romandan sonra, 2006'da *Adriana Mater* adlı ikinci librettosunu yayımladı. 2009'da ikinci deneme kitabı *Çivisi Çıkmış Dünya* yayımlandı. 2011'de Fransız Akademisi'ne seçilen Amin Maalouf, 2019'da kaleme aldığı *Uygarlıkların Batışı* ile Fransa'da Prix Aujourd'hui Jüri Özel Ödülü'ne, İtalya'da Tiziano Terzani Uluslararası Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü.

“Tek vatanım yazı...”

Jacques Brel’e göre, duygudan yoksun zekâ yoktur. Amin Maalouf’a öyle çok uyuyor ki bu söz. Zeki insanlara has bir içtenlik, bir nezaket hissediliyor onda. Bir de laf aramızda onu daha da sempatik kılan, utangaçlığa varan bir alçakgönüllülük.

1996 sonbaharı... Son kitabı *Doğunun Limanları* yeni yayımlandı ve beklendiği gibi büyük yankı uyandırdı. Paris’teki evindeyiz. Kitaplar, kilimler, sade sıcak bir atmosfer. Her ne kadar birbirimizi çok önceden tanısak da, söyleşi biraz sıkıntılı başlıyor. Amin’in sevimli buldog köpeği gerek homurdanarak, gerek dizlerimize tırmanarak, gerekse kuyruğunu sallayarak söyleşiye kendince katılmaya ısrarlı gibi. Besbelli bu evde azara pek yer yok. Amin, bir taraftan sevimli yaratığa laf anlatmaya çalışıyor, öte yandan gözlerini kapıya dikip kurtarıcı gibi karısı Andrée’yi bekliyor. “Kurtarıcı” gecikince, çaresiz hayvanı evin arka odalarından birine kapatıyor. Bense bir kez daha teybimin azizliğine uğrayıp söyleşinin yarı yolunda kalmamak için bir değil iki teyp getirmişim... Boşuna! Amin ağzını açar açmaz sanki bana inat ikisi birden duruyor. Acilen kâğıt kaleme davranıyorum. Daha sonra teyplerden biri lütfedip çalışsa da, söyleşiyi kesik kesik kaydetti ve Amin Maalouf’un en güzel cümlelerini, sahibinin şiddetli bir hıçkırık krizine tutulduğu hissine kapılarak dinledim çalışma masamın başında.

Alçakgönüllü demiştim Amin Maalouf için. 1995 yılında aldığı ve zaten tanındığı Fransız edebiyat dünyasında hatırı sayılır bir yer edinmesini sağlamış olan Goncourt Ödülü hiç mi hiç şımartmamıştı onu?

Çok mutlu bir olaydı, başladı ve bitti. Hem öyle şişinecek, kendini fazlasıyla ciddiye alacak adam değilim ben.

Bu ödülден dolayı daha çok enerji, daha çok şevk kazanmış. Ardından kafası binbir projeyle dolmuş, kimilerini hayata geçirmiş bile. Hem, “Ailem bana bu olayı olumsuz biçimde yaşamamamda büyük destek oldu” diye ekliyor.

Ailesi deyince akla ilk gelen eşi Andrée; bir ara kapıdan süzülüyor. Konuğa içten bir “hoş geldiniz”, Lübnan usulü kakuleli kahve ve fıstık ezmesi ikramı, kocasının alınına bir öpücük, güler yüzle fotoğrafçı görevini üstlenme... İşte Andrée!..

1949 yılında Beyrut'ta Grek Katolik bir ailede doğmuş, hem şair hem de gazeteci olup “müthiş masallar anlatan” bir babanın oğlu olan Amin Maalouf, Fransa'da yaşayıp Fransızca eser vermeyi seçmiş.

Tam olarak neden Fransızca yazmış olduğumu anlatabilmem güç. Kafamda Arapça yazılacak konular ile Fransızca yazılacak olanlar arasında bir ayırım vardı; belki Arapçanın edebi dil ile konuşma dili şeklinde ikiye ayrılmasından, ne zaman Arapçayı kullanmaya yeltendiysem, şöyle bir sorunla karşılaşıyordum: Yazı dili yapay gibi duruyordu ve konuşma dili hem yazılabilir nitelikte değildi hem de her ülkede, oraya has özellikler taşıyıp az ya da çok değişiyordu. Ancak, edebi Arapça ile konuşma dili Arapçanın karışımının var olduğu Mısır'da, böyle bir sorunla karşılaşılmaz, oranın dili özellikle şarkılar ve sinema sayesinde, bütün Arap dünyası tarafından kolay anlaşılır.

İlk mesleği babasınınki gibi gazetecilikti. Uzun yıllar *Jeune Afrique* dergisinin yazı işleri müdürlüğü görevini başarıyla yürüttü. Ama şimdi yaşamını tümüyle roman yazmaya ayırmış olmaktan çok memnun.

Kurguyu âdeta tutku halinde seviyorum. Medya dünyasına çok mesafeli bakıyorum artık. Egemen düşüncelere karşı çıkmak çok zor oldu, çünkü insanı aynı yöne doğru çekmeye çalışan çok fazla iletişim ve haberleşme yöntemi mevcut.

Amin Maalouf'un anneannesinin İstanbul'da doğmuş olduğunu, Harun Nakkaş adındaki büyük dayısının da, asrın başında Osmanlı başkentinde ünlü bir tiyatro oyuncusu olarak yaşadığını öğreniyorum hayretle. Şimdi ise, "Tarihe dönüp bakınca, zaten unutulmuş bir ülke" diye tanımladığı Lübnan ile Türkiye arasında bir kopma, bir uzaklaşma olduğuna hayıflanıyor.

Oysa, bir zamanlar, bütün bu Ortadoğu ülkelerinin bir tek bütünün parçaları olduğu bir altın çağ yaşanmıştı; Osmanlı parlamentosunda bir zamanlar Rum bir mebus ayağa kalkıp, Lübnanlı bir mebusa *Odisea'yı* Arapçaya çevirmiş olduğu için teşekkür etmişti.

Gerçek bir olayı mı anlatıyordu Amin, yoksa bir hayalini mi dile getiriyordu, pek anlayamadım. Belki o da bunu tam olarak bilmiyordu.

Aynı altın çağın bir zamanlar Viyana'da yaşanmış olduğuna inanan Maalouf, kendini Stefan Zweig'a çok yakın hissediyor, "Dostu olmak isterdim" diyor.

Son eseri *Doğunun Limanları* kitabından söz ediyoruz şimdi. Avrupalıların Doğu'ya varmak için geçtikleri o ticaret kentleri zincirinden... İzmir, Adana, Beyrut'tan geçerek, İstanbul'dan İskenderiye'ye uzanan ve Fransızcada bugün biraz unutulmuş, biraz modası geçmiş bir terim olan "Levan" adıyla anılan...

Doğunun Limanları'nın kahramanı İsyân'ın büyükbabası bir Osmanlı padişahı, anneanesi aklını yitirmiş bir Osmanlı prensesi, diğer büyükbabası bir Türk Ermenisi, kendisi ise Fransız direnişine katılıp, orada Yahudi kızı Klara'ya âşık oluyor. Müthiş bir kurgu!

(Gülüyor.) Bizde her aile, her insan, inanılmaz yazgılar barındırır içinde. Hem, İsyân pek çok kişinin karışımından oluşan bir kahraman. Bir zamanlar Fransız direnişine katılmış yaşlı bir Lübnanlı bey tanımuştım, öyküsünü yazmak istedim. Ayrıca ataları Osmanlı hanedanından olan pek çok kişiye rastladım Lübnan'da... Bir "montaj" gerçekleştirdim. Bu insanların, kimlik ve aidiyetlerinin ötesinde birbirlerine ne denli bağlı olduklarını, birbirlerini ne büyük bir tutkuyla sevdiklerini göstermek istedim.

Son kitabına yeniden dönmeden önce, Amin Maalouf'un *Afrikalı Leo, Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri* gibi eserlerinde "tarihi tersyüz edişinden" söz ediyoruz. Tarih, doğup büyüdüğü yörede değil de çok uzaklarda, Batı'da yazıldığı için, "Haçlı seferleri", "Reconquista"* gibi tarihsel olayların aslında başka perspektiflerle anlatılması gerektiğine inanıyor; bunu da, kendisi gibi Doğu'dan gelip Batı'ya yerleşenlerin bir yerde misyonu gibi görüyor. Ama kendini tarihçi saymıyor, olsa olsa amatör bir tarihçi gibi görüyor. Tarihi referanslara başvurmadan yazdığına da, *Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl* eserinde olduğu gibi geleceği sorguluyor.

Zaten tarih insanlığın belleğidir, tarihten kopmak kendi belleğinden kopmaktır; yazar ne yazsa, tarihsel bağlamdan kurtulamaz ki!

* Reconquista, İber Yarımadası'nda 711 yılındaki İslam fethinden 1492'de Granada'nın düşüşüne kadar uzanan, yaklaşık sekiz yüzyıllık uzun bir siyasi, toplumsal ve kültürel dönüşüm sürecidir. (yay.n.)

Sözün hafızaya, hafızanın kimliğe dönüştüğü eşikte...

Yirminci yüzyılın sonuna yaklaşırken dünya hızla değişiyor; kimlikler yeniden tanımlanıyor, hafıza ise her zamankinden daha kırılğan bir hal alıyor... Gazeteci yazar Liz Behmoaras, bu dönemin ruhuna tanıklık eden yazar, düşünür ve şairlerle gerçekleştirdiği söyleşilerle bu dönüşümü masaya yatırıyor.

Amin Maalouf, Tahar Ben Jelloun, Vénus Khoury-Ghata, Abdellatif Laâbi, Alain Bosquet, İsmail Kadare, Umberto Eco, Bernard-Henri Lévy, Orhan Pamuk, Çetin Altan, Enis Batur, Jean Baudrillard gibi, “edebiyat dünyası” denen o tarikatın üyeleri sayılabilecek isimler; edebiyatın işlevini, tarihin yükünü, Doğu ile Batı arasındaki geçişleri, Akdenizliliği ve çoğul kimliklerin gerilimini tartışıyor. Her biri yalnızca yapıtıyla değil, temsil ettiği zihinsel eşikle de bu metne katılıyor.

Osmanlı bakiyesi coğrafyalardan İzmir’e, Beyrut’a, İstanbul’a ve İskenderiye’ye uzanan Levanten hat boyunca şekillenen bu düşünsel karşılaşmalar, farklı aidiyetlerin yarattığı gerilim kadar zenginliği de görünüyor. Behmoaras’ın soruları ise bu isimleri sabit otoriteler olarak sunmak yerine, kendi tarihsel bağlamları içinde yeniden düşünmeye davet ediyor.

Yüzyıl Sonu Tanıklıkları, yalnızca bir söyleşi kitabı değil; kültürel bellek, entelektüel sorumluluk ve aidiyet arayışının izini süren bir düşünce atlası.

Edebiyatın neden var olduğunu, tarihle ilişkimizi, kim olduğumuzu ve birlikte yaşamamızın imkânını yeniden düşünmek isteyenler için yeni bir yüzyıla yeni sorular bırakıyor...

